

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Trstu ulica Boschetto, 5
Telefon 1570.
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
o o o Rokopisi se ne vračajo. o o o

Naročnina:
za celo leto 4·40 K
za pol leta 2·20 K
za četrt leta 1·10 K
Posamezna številka 18 vin.

Kaj je razredni boj?

Več kot pol stoletja je delavstvo dopedovalo moderni kapitalistični državi, da ne sme brez škode za svoje zdravje vdihavati žveplene soparice in drugih strupenih plinov, da ne sme požirati ostrega kovinskega prahu — in vendar še dandanašnji ni pošteno zavarovano pred otrovnimi plini in škodljivim prahom po tovarnah in plavžih. Prav tako dolgo dokazujejo delavci, da potrebujejo, kakor vsako drugo živo bitje, svetlobe in zraka za svoje življenje, — in vendar po delavnicah večidel še dandanašnji primanjkuje solne luči in božjega zraka. Peklen-skemu ognju izročajo delavce po livarnah in plavžih, prepihu jih izpostavljajo, pa nečejo verjeti groznim številkam, ki jih piše statistika nezgod in bolezni o propadu delavskega zdravja. Tisoč metrov in globlje pod zemljo zakopavajo žive rudarje, krajšajo jim življenje, a ne skrajšajo jim delovnega časa.

Obratne nezgode delavcev, porajajoče smrt, pohabljenost in hiranje, daleč prekašajo vso vojno strahoto.

Četudi so bili prisiljeni, da priznajo delavstvu politično enakopravnost, socialne enakopravnosti mu še zmerom nečejo priznati. Dvojno mero vporabljajo, kedar gre za blagor meščanstva in kedar gre za blagostanje delavskega razreda.

Življenje najboljšega plačanega delavca bi bilo za pripadnika visoke buržoazije siromašno življenje, in tudi to revno živo tarjenje delavcu zavidajo in s požrešnikom ga pitajo.

Mezde najboljših plačanih delavskih plasti ne zadoščajo niti oddaleč najskromnejšim kulturnim potrebam delavske rodbine; delavske mase pa trpe slejkoplej najstrašnejšo bedo, glad in pomanjkanje.

V premnogih proizvodnih panogah, predvsem v predilni in domači industriji uničuje 11—12-urno in še daljše delo delavce telesno in dušno. Tam, kjer so si delavci v mnogoštevilnih trdih bojih izvojevali skrajšanje delovnega časa, je delo še vedno tako nezumno dolgo, da se delavci ne morejo v zadostni meri posvečati vzgoji svojih otrok, samoizobrazbi in političnemu življenju.

V ustanovitvi lastnega ognjišča vidi buržoa višek in smoter svojega življenja, — delavcu pa razdira meščanska družba rodbinsko življenje in njegovi otroci ostajajo zanemarjeni, ker mora žena za svojim možem v tovarno. Še trše pograbijo kapitalizem dora-stajočo žensko mladež proletarijata in kmeč-kega ljudstva izkoriščajo jo po tovarnah, skladiščih in prodajalnah, po gostilnah in v gosposki službi in izročajo jo v veliki, rastoči meri prostituciji.

Moderna industrija potrebuje neprestan dotok sveže moči. Sivolas delavec postane v tovarni neznana prikazen. Delavsko življenje se skrči na dve, tri desetletja. Če opeša delavcu oko, če pojenja gibčnost njegovih mišic, prožnost njegovega duha, ki mu

ga zmelje vrtoglava urnost kompliciranih strojev, je pač lahko vesel, če ga pomaknejo le v nižji mezdni razred in če ga ne spodej kot iz tovarne.

Novi tehnični načini se uvajajo, novi stroji se vpeljujejo, obratni način celih industrijskih panog se temeljito izpreminja in porajajo se nove industrije. S tem se neprestano menjava število zaposlenih delavcev, kar najhujše zadeva starejše ljudi.

Nabira se nepregledna vrsta delavskih pohabljenec, delavskih invalidov in napolinvalidov, ki — izgnani iz tovarne — brezupno in žalostno životarijo.

Buržoa se predvsem trudi, da si zagotovi brezskrbno starost — delavca zadene baš na stara leta najhujše pomanjkanje.

Delavec umira prej kot buržoa. Delavec pogostejše zapade bolezni kot buržoa.

Kužne bolezni pokončajo zlasti delavska predmestja.

Če oboli buržoa, so mu na razpolago vsa sredstva zdravilstva, zdravilišč, kopališč in izdatna, izbrana hrana, — bolni delavec pa je tudi v slučaju bolniškega zavarovanja s svojo rodbino izročen najhujši bedi. Slaba hrana in slabo stanovanje sta poglavitni vzrok, da vsaka resna bolezen preti delavcu s trajnim hiranjem. Zdravniki so dognali, da bi velika umrljivost jetičnih in tudi razširjenost te bolezni močno upadla, če bi se izboljšala delavska hrana in delavska stanovanja.

Umrlijivost delavskih otrok daleč presega umrljivost meščanskih otrok. Število delavskih otrok, ki jih smrt ugrabi v prvem letu življenja, je ogromno. Starši vidijo v tem voljo božjo, v resnici pa je betlehemski detomor kapitalistične družbe.

Meščanske otroke negujejo in vzgajajo, delavski otroci pa vzrastejo brez nadzorstva. Delavski otrok morado vršivši ljudsko šolo — če ne prej — v tovarno, meščanski otroci so v oskrbi staršev do svoje moške dobe, da si pridobe akademsko izobrazbo.

Kapitalist zapušča svojim potomcem imetje, ki jim omogoča, da si udinjajo ljudi za množitev svojega bogastva, — umirajoči proletarec ne zapušča otroku niti svojega kotička v tovarni, edinega zagotovila, da ne umre gladu, če se da izkoriščati.

Tako gre rod za rod. Vsako novo pokolenje meščanskega razreda začenja s pomnoženim bogastvom svojega življenja pot, — delavec začenja z ničem in konča z ničem. Pa nastopijo časi industrijskega procvita. Pomnoženo popraševanje po delavcih pomnoži njih zaslužek. Ampak nalagajo jim čezurno delo in povišano mezdo plačujejo delavci s svojim zdravjem. Gospodarski procvit privabi nove delavske mase z dežele in iz vseh vetrov. Pa vpeljejo nove stroje, nove metode, ki nadomesté živo delo, obrati se spajajo, kapital se koncentrira. Industrijski procvit poraja draginjo in po-

vzroča naglo naraščanje stanarin. Pa nastopi trgovska kriza, ki mahoma razdene ves sijaj, pomeče ogromne delavske mase na cesto, tlači mezdo in donša bedo in gorje delavskim rodbinam. Iz razvalin, ki jih pušča trgovska kriza, se vzdiguje vse bolj koncentriran kapital v rokah pičlih izvoljencev in vse večji razred mezdnih delavcev, ki se boré za golo življenje.

Položaj mezdnih delavcev je še vedno tako reven in negotov, da najneznatnejša prememba, bodisi zboljšanje, bodisi poslabšanje tega položaja poraja najdalekosežnejše socialne posledice, ki se vsled velikega delavskega števila izražajo v življenju vse človeške družbe. Če se mezde vspno za nekaj vinarjev ali če se sceni kruh, se pomnoži število zakonov in umrljivost otrok upade, — kar je očividni dokaz, da se delavci boré v besede najdrznejšem pomenu za grizljaj kruha, za golo življenje. Če pa upadejo mezde ali če se kruh podraži, poskoči umrljivost in proletarski otroci umirajo kot cvetje ob pomladnem mrazu. Na noževi ostrini med obostanskim in smrtjo se giblje proletarsko življenje.

Zakopane v bedo gledajo delavske mase okrog sebe prelesten svet, ki nastaja iz dela njihovih rok. Hrepenenje po življenju se vzdrami v njih, nejasno, nedoločno in negotovo hrepenenje, zakaj siromaštvo in beda sta zamorila v njih smisel za ves sijaj tega sveta, sta uplašila njihovo voljo. To pa je najhujše prekletstvo izkoriščanja. Hujše kot lakota sama je to, da vse človeško življenje ni drugega kot boj za vsakdanji kruh.

Najzlahnejše sile zamro v človeku, če gre vse njegovo stremljenje za tem, da se do sitega najé, da si poišče streho, da se zavaruje pred mrazom.

Zakaj zakon človeškega napredka, zakon vse kulture leži v naraščanju življenjskih potreb. Ne pomankanje — stradanja vajena je tudi žival, — neprestan nagon po zlepšanju in zboljšanju življenja je gonilna sila svetovne zgodovine. Ampak kapitalistični razred, ki steza svoje prste po vsem svetu, ki nezumno pomnožuje svoje bogastvo in ki nima nikoli dosti, tlači delavske zahteve do življenja in ubija v delavskih masah tisto duševno silo, ki pomika človeštvo naprej.

Tudi najplemenitejši meščanski človekoljubi priznavajo delavcu kvečjemu pravico do korita. Dočim slavé genialnost kapitalističnih magnatov, ki prodirajo in obnavljajo svetove, zatirajo cela plemena in pustošijo dežele, samo da pomnože svojo kapitalistično lastnino, oznanjajo delavcem vzdržnost, zmernost, pohlevnost, zadovoljnost z malim, krotkost in kar je drugih takih lepih čednosti. In namesto ba bi gladili delavcem pot do vede, do umetnosti, do slovstva, so še pred kratkim proglašali delavske mase za barbore, ki hočejo uničiti kulturo.

Kapital krade delavcem luč znanja, njihov smisel za lepoto pušča, da se zaduši

v tovarniškem prahu in v nesnagi stanovanj, iz prsi jim trga ponosno samozavest, v razdejanih srečih jim pušča goreče hrepenenje po sreči, ki ji ne poznajo oblike in ne vsebine, in frakelj jim pritiska v roke, da omami njihove čute in da jim uropa človeško samozavest. Potem pa modruje meščanstvo o sirovosti in toposti, o popačenosti in pijanstvu delavcev in dela tako, kakor da bi bila to narurna svojstva proletarijata. Sebe smatra za višje, delavce za nižje pleme.

Ampak hrepenenje, da uide bedi, dviga delavca. Z nepopisnim naporom kljubuje tlaku izkoriščanja in spoznava svet. Bolj ko ga spoznava, večje je hrepenenje po življenju. In s hrepenenjem po življenju raste tudi želja po dejanju.

Norci, ki upajo, da ustavijo delavcu njegovo stremiljenje, če mu zmanjšajo gmotno bedo; sleparji, ki mu štejejo v zločin, da zahteva zmerom več. Vsako zboljšanje delavskega položaja poveča njihove zahteve do življenja. Neizmerne so, nenasitljive. Velike so kakor svet, ki ga delavci nimajo, hakor bogastva, ki jih stvarjajo, ne da bi jih uživali, brezmejne kakor človeški napredek. Ne le za košček kruha, za ves svet se bore delavci.

Delavsko življenje je še zmerom suženjsko življenje. S svojim življenjem ne razpolaga delavec sam, tudi rodbina ne in družba, temveč gospodar, kapitalist, kateremu mora prav vse, kar potrebuje za življenje, svojo mezdo, svoj prosti čas, svoj nočni počitek, svoje zdravje, varstvo svojega življenja in tudi svojo zahtevo po kulturnem življenju, šele po trdem boju izriti in izsiliti. To je *razredni boj proletarijata* — boj mezdnih delavcev za človeško eksistenzo, za kulturni delež, za položaj v družbi.

Preroki revolucije.

(Dalje.)

Predkratkim so me počastili in me uvrstili med te »preroke«. V boljšo družbo bi me ne mogli posaditi.

Očitani so mi, da so zgodovinski dogodki temeljito ovrgli vse, kar sem v člankih v »Neue Zeit« in v predgovoru k svoji »Etiki« napovedal o ruski revoluciji.

Ali pa je to res?

V predgovoru k »Etiki« sem pisal:

»Blizamo se dobi, ko bo — kdove kako dolgo — mirno delo za vsakega socialnega demokrata nemožno, ko bo naše delovanje neprestan boj... Prav sedaj so carski rablji z vso verno na delu, da posnemajo Albe in Tillyje izza verskih bojev šestnajstega in sedemnajstega veka — ne z velikimi vojaškimi čini, temveč s požiganjem in moritvijo. Zapadno-evropski čuvaji kulture in reda in najsvetejših dobrin človeštva navdušeno pozdravljajo to obnovo zakonitih razmer. Ampak kakor se najemnikom Habsburžanov, vzlic začasnim vspehom, ni posrečilo pokatoličniti severne Nemčije in Nizozemske, prav tako se tudi kozakom Romanovih ne posreči obnovitev absolutizma. Absolutizem je še krepak dovolj, da pustoši deželo, ampak prešibak, da bi jo vladal.«

»Vsekako ruske revolucije še davno ni konec — in je ne bo, dokler se ne zadovolje ruski kmetje. Čim dalje traja, tem bolj narašča razburjenje proletarskih mas v zapadni Evropi, tem večja je nevarnost finančnih katastrof, tem verjetnejše je, da nastopi tudi v zapadni Evropi doba najostrejših razrednih bojev.«

Katere teh besedi, napisanih januarja 1906, naj bi se sramoval? Kdo neki veruje, da je ruske revolucije konec, da vladajo na Ruskem redne razmere? In ali se ni, odkar sem napisal te vrste, vsega sveta dejansko polastil največji nemir?

In sedaj prehajam k svojemu »ponesrečenemu prerokovanju« v člankih v »Neue Zeit«. Tam sem polemiziral z Lusnia, ki je proglašal za izključeno, da bi vojna za Korejo zbudila revolucijo na Ruskem, in ki je menil, da precenjujem ruske delavce, če jih smatram za reelnejši politični faktor

kot so angleški. Nato sem odgovoril začetkom februarja 1904, ob vzbruhu rusko-japonske vojne:

»Nedvomno zaostaja gospodarski razvoj Rusije prav močno za gospodarskim razvojem Nemčije ali Anglije, in ruski proletarijat je šibkejši in nezrelejši kot nemški ali angleški. Toda vse je relativno, tudi uporna sila razreda.«

Pokazal sem, zakaj da je bila takrat v ruskem proletarijatu izredna uporna sila in izvajal dalje:

»Boj bo tem prej za absolutizem neugodno končan, čim odločneje mu zapadna Evropa odpove svojo pomoč. Delovati na to, diskreditirati carizem kar se da, je danes ena najvažnejših nalog mednarodne socialne demokracije...«

Vzlic dragocenim prijateljskim zvezam v zapadni Evropi vidno raste zadrega samoderžca vseh Rusov. Vojna z Japonci utegne silno pospešiti zmago ruske revolucije... Kar se je dogodilo po rusko-turški vojni, se utegne močnejše ponoviti sedaj: revolucionarno gibanje se utegne mogočno razgoreti.«

»Revolucija na Ruskem za enkrat ne more osnovati socialističnega režima. Gospodarske razmere dežele niso še dozorele. Upostaviti more zasedaj le demokratičen režim, ki bi mu bil silen in nemiren proletarijat kot priganjač za petami.«

»Učinek takega režima v Rusiji na sosednje dežele bi bil silen. Poživil in vzpodbudil bi proletarsko gibanje, izvajal naskok na politične zapreke resnične demokracije — na Pruskem v prvi vrsti naskok na razredni volilni sistem. Nadalje pa bi razgrnil najraznovrstnejša narodna vprašanja v vzhodni Evropi.«

To sem napisal v februarju 1904. V oktobru 1905 je izbruhnila ruska revolucija pod vodstvom proletarijata, in takoj se je pokazal učinek v sosednjih deželah. V Avstriji se je z viharo silo boj za volilno pravico in dosegel zmago, Ogrska je stala tik resne vstaje, nemška socialna demokracija je sprejela med svoje orožje splošno stavko, z vso silo se je lotila boja za volilno pravico, ki je v januarju 1908 rodil cestne demonstracije, kot jih Berlin izza leta 1848. ni videl. In 1907 so sledile nepričakovane »hotentotske« volitve s popolnim polomom nemške demokracije. In če sem pričakoval razplamenitev narodnega gibanja v vzhodni Evropi je daleč nadkrililo moja pričakovanja naglo prebujenje vsega Vzhoda, v Kini, Indiji, Egiptu, Maroku, Perziji in na Turškem, prebujenje, ki je v poslednjih dveh deželah porodilo zmagovito revolucionarno vstajo.

Hkrati so se poostrila mednarodna nasprotja, da je stala Evropa dvakrat, prvič zaradi Maroka, in potem zaradi Turčije, tik pred vojno.

Če se je kdaj kakšno »prerokovanje«, da rabimo to besedo, uresničilo, tedaj se je to, ki je napovedalo nastop ruske revolucije in v nje spremstvu nemirno politično dobo, poostritev vseh socialnih in narodnih nasprotij.

Nikakor ne tajim, da poraza ruske revolucije nisem napovedal. Toda ali se je motil tisti, kdor je 1846 napovedal revolucijo z l. 1848, ker je bila 1849 potlačena?

Pri vsakem velikem gibanju, pri vsaki vstaji moramo računati z možnostjo poraza. Norec je, kdor čuti pred bojem zmago v svojem žepu. Raziskovati moremo le, če se blizamo velikim revolucionarnim bojem. To pa se da s precejšno zanesljivostjo spoznati. O izidu tega ali onega boja pa je vsaka napoved nemogoča. Malopridniki, izdajalci svoje stvari bi bili, nezmožni za vsak boj, če bi bili vnaprej prepričani o neizogibnosti poraza, če ne bi računali z možnostjo zmage.

(Konec prihodnjic.)

Enotnost strokovnega in političnega boja.

Ločitev med gospodarskimi in političnimi boji proletarijata je bila le začasna; zmerom je bila bolj vnanja in togosto le navidezna; čim zraste mogočnost stavk, odpade sama po sebi. Kdor izključuje politiko

iz strokovnih organizacij, ustavlja njihov razvoj. Kapitalistični razred se obrača ne le z gospodarskim, temveč tudi s političnim orožjem proti strokovnemu gibanju. Znova nastaja proti strokovnemu gibanju naperjena kapitalistična zakonodaja in tudi kapitalistično pravosodje, ki se je začelo na Angleškem in se razneslo po ostalih državah. Predvsem pa mobilizirata pri vsaki veliki stavki časopisje in parlament vso meščansko javnost proti delavstvu. Spori posameznih podjetniških skupin z delavci se razglašajo za skupno zadevo vsega kapitalističnega razreda. Stavko presojujejo kar vnaprej kot državno, kot politično zadevo. Od države ne zahtevajo samo policijskega varstva, ki ga s preobilno vporabo vojaštva tirajo do provokacije delavstva, temveč naravnost gospodarsko in finančno podporo, ki jo podeljujejo država in občine v prebogati meri z odlogom rokov, razveljavljenjem dogovorjenih glób in z drugimi ugodnostmi.

Nespametno zaslepljeni bi bili, če bi izvajali postopanje kapitalističnega razreda iz pomanjkanja socialnega spoznanja. Narobe, prav močno socialno spoznanje tiči v njem — seveda ne s proletarskega, temveč s kapitalističnega stališča. Kapitalistični razred se bojuje proti proletarijatu z vsemi sredstvi, ne da bi razločeval gospodarsko od političnega, parlamentarno od neparlamentarnega orožja, s postom tepe in z vojaško sabljo ter iz državne blagajne zajema in se meni za pobožne, z neba strgane pobožne nauke o socialni pravičnosti kakor za lanski sneg. V tem boju mora delavstvo postaviti *nasproti moči moč*. Le tako vcepi kapitalističnemu razredu čut za *proletarsko pravičnost*.

Spoznanje političnega značaja strokovnih bojev navaja strokovne organizacije na smotno vporabo tudi čisto političnega orožja. Odbijati je treba predvsem naravnost proti strokovnim organizacijam naperjene politične odredbe — torej boj za koalicijsko svobodo. Dalje je treba strokovne pridobitve zakonodajnim potom utrditi, posplošiti in razširiti — torej zakonodaja o delavskem varstvu. In čim dalekosežnejši postajajo strokovni boji, tem potrebnejše je v stavki postavljati proti političnim sredstvom kapitalističnega razreda vpliv delavstva v državi in občini. Finančni gospodarski in politični združitvi kapitalističnega razreda odgovarja rastoča konsolidacija meščanskih strank v parlamentih in pa popolna podreditve meščanskega časopisja pod interese kapitala — tem potrebnejše je za proletarijat, da se tudi v svojih strokovnih bojih sklene v en razred, da pri vsakem poedinem dejanju naglaša skupno voljo, da vstvari *parlamentarno delavsko stranko* in *politično delavsko časopisje*. Socialno-demokratični vzgoji delavskih mas, neprestanemu, pogumnemu naglašanju delavskih interesov v parlamentu in v najširši javnosti in krepki dramitvi delavskih mas ob vsaki stavki v delavskem časopisju je pripisati n. pr., da so nemške strokovne organizacije tekoma desetih let nadkrilile angleška strokovna društva.

Občila in velike stavke.

Najobčutljivejši oel svetovnega trga je promet — železnice, pošta in brzojavni. Stavka na železnicah in v brzojavnih uradih velike industrijske države ustavi pod gotovimi pogoji svetovno produkcijo. Blago počiva v tovarnah, dovoz sirovin preneha, premoga nedostaja — produkcija zastaja. V lukah se kopičijo ogromne množine blaga. Ampak oceanskih parnikov ni moči otovrti, ker ni dovoza z dežele. Trgovsko dopisovanje poneha. Naročila, plačilna povelja in plačila leže na pošti, ne da bi se dostavljala naslovljencu. Zapadle menice se nabirajo v bančnih listnicah. Ker izostanejo plačila in denarne pošiljatve iz prizadete dežele, nastajajo homatije, plačilne in kreditne težave tudi na vnanjih denarnih trgih zategatelj in pa ker je ustavljen ves blagovni dovoz iz prizadete, postavim, velike industrijske de-

žele, ki je krmil ne le svetovno trgovino, temveč tudi svetovno produkcijo in ker je ustavljen tudi ves izvoz v to deželo, zastaja v poedinih industrijskih panogah tudi inozemska produkcija. S tem se poostri učinek stavke in razprostrè.

Še krepkejši pa je učinek stavke v domači deželi. Ne glede na to, da se v velikih mestih, če izostane dovoz, prav kmalu pojavi občutno pomankanje živil, zadene stavka v prometnih zavodih in napravah predvsem državo. Ves uradniški in vojaški aparat države je razcefran brez medsebojne zveze in brez enotnega osrednjega vodstva. Vlada ne funkcionira več; kakor vijak, ki ga valovi dvignejo iz vode, brenči po zraku brez učinka. Zastoj produkcije razburka vse sloje prebivalstva; vlada stoji naenkrat sredi socialnega upora in njena odporna sila pojema vsled državne desorganizaaije od dne do dne.

Ta politični učinek stavke na prometnih napravah je tako očividni, da vlade trepetajo pred takimi stavkami. Skoro v vseh industrijskih državah veljajo za delavce in uslužbence prometnih zavodov izjemni zakoni: ne le stavko, temveč tudi organizacije jim prepovedujejo drakonske naredbe. Iz strahu, ki ga kažejo vlade, spoznavajo železničarji ter poštni in brzojavni uslužbenci, kako ogromno gospodarsko in politično moč imajo v svojih rokah, če se navadijo složnega in enotnega nastopa.

Podobno učinkuje tudi splošna rudarska stavka, katera odvzame industriji in prometnim sredstvom premog. Navsezadnje vpliva vsaka stavka z razširjenjem svojega obsega na delovanje države. Država trpi obenem tudi kot producent, kot kapitalistični poljetnik in trpi pod upadanjem kurznih cen na borzi, oziroma pod naraščanjem diskonta in obrestne mere.

Stavke se prevrtaajo v politična dejanja; strokovni boj se prevrtaa v politični boj.

Naš bodoči delegacijski zbor.

Bliža se zopet čas, ko se bodo sešli zastopniki naše organizacije vseh krajev, ter poročali o uspehih in izkušnjah zadnjih dveh let. Z vsestransko napetostjo pričakuje avstrijski železniški proletarijat ta velavažen trenotek in tudi naši sodrugi v inozemstvu se zanimajo zanj. In kaj bi se ne. Zadnji dve leti so namreč tudi železničarje potisnili v popolnoma novo pozicijo in gospodarski razvoj je bil, ki je to povzročil. Iz vseh držav, kjerkoli teko železnice, so nam neprestano dohajale vesti o gibanjih, dokaz da se železničarje povsod izkorišča. Tudi v Avstriji nismo zaostali in razmere so bile pri nas večkrat tako napete, da je vsa javnost že resno računala z dejstvom največjih gospodarskih bojev.

Toda vedno se je posrečilo preprečiti brezvestne nakane agentov provokaterjev, ki so bili zato plačani, da naščujejo železničarje v nepremišljene korake, kateri naj bi dali vladajočim krogom priliko uničiti moč združenih železničarjev. Težavno je bilo delo, ki so ga opravljali v teh resnih časih naši zaupniki in s ponosom bodo lahko na prihodnjem delegacijskem zboru poročali o svojem uspešnem delu, ki je obvarovalo naše železničarje marsikaterih, danes še nedoglednih posledic. Težko je bilo odbijati nacionalistični naval, ki se je sočasno pojavil na vseh koncih in krajih in v katerem so bile prizadete vse narodnosti. Obramba organizacije! to je bilo in je moralo biti naše geslo, vzlic temu, da je gospodarska beda vedno huje trkala na vrata železničarskih domov. Seveda organizacija ni zanemarjala tudi svojih temeljnih nalog in marsikaj je priborila, kar pomenja za železničarje važen napredek, toda pridobitve bi bile še veliko večje, če bi narodni izdajalci delavskih koristi ne padali vedno v hrbet svojim stanovskim tovarišem, edino le z namenom, da zadovoljijo svoj osebni egoizem. V svojem brezmejnem sovraštvu do mednarodno organiziranih železničarjev, je narodna gospoda popolnoma oslepela in to kar je še pred

nedolгим proglašala največjim grehom, je danes nje cilj, za katerega se bori z vso brezobzirnostjo.

Boj in smrt rdečemu internacionalizmu! s tem bojnim klicem so se podali plačani agenti železniških podjetij med železničarje, češ, da je rdeča internacionala vzrok železničarske bede.

Na narodnem polju je rešitev! so zijali razni Weifnerji, Kroyi, Burživali, Zorci e tutti quanti. Vstanavljali so svoje narodne organizacije in čakali so trenutka, ko jim začno leteti pečeni golobi v njih široka zijala. Obljubovali so svojim zapeljanim žrtvam vse mogoče in nemogoče in ker je potrpežljivost njih nerazsodnih pristašev precej pri kraju, je začelo primanjkovati sape tudi njih voditeljem. V tem trenutku je pa nastal pojav, ki drastično dokazuje sleparske namene narodnjakarskih frazerjev, ki imajo o gospodarskih razmerah približno toliko pojma kakor zajc o bobnu. Poseči so morali po sredstvu, katero so vedno pobijali in katero je bilo baje vzrok nezadostnega napredka. Internacionalizem je najnovejše rešilno sredstvo in tako imamo danes pred očmi smešno sliko bratsko združenih Nemcev s Čehi, Slovencev z Italijani itd. torej internacionala v pravem pomenu besede in z edino razliko, da našo rdečo internacionalo vodimo mi železničarji sami, nasprotniška internacionala pa se obeša za škricke raznim Rybašem, Hribarjem, Kra-mašem, Malikom in Kroyem in s tem dokazuje, da v svojem vodstvu nima sposobnih ljudi temveč je na milost in nemilost izročena ravno istim političnim strankam, ki v državnem zboru nosijo vso odgovornost za gospodarske težkoče, pod katerimi ječe tudi železničarji. Mi smo sicer že davno vedeli, da bo prišlo do tega komičnega zaključka vsekakor resne zadeve in zato bodo imeli naši zastopniki na letošnjem delegacijskem zboru ne le lahko temveč tudi častno stališče. Lahko jim bo opravičiti svoje delovanje in pokazati železničarjem v popolni nagoti ono svojat, ki je zakrivila, da nismo tako napredovali kakor bi lahko in bi bilo nujno potrebno.

Na podlagi izkušenj zadnjih dveh let bodo napravili naši odposlanci načrt za bodoče delovanje in pred očmi bodo morali imeti pred vsem popolno uničenje narodnjakarskega idiotizma na strokovnem polju.

To zgodovinsko potrebno delo bomo pa temeljito opravili le tedaj, če tudi vsak posamezen naših sodrugov napravi svojo nalogo v polni meri. Treba je torej, da se že sedaj pečajo naše podružnice in vplačevalnice z delom prihodnjega delegacijskega zbora, treba je, da si natanko začrtajo pot po kateri nam bo v prihodnje hoditi in da dajo svojim odposlancem direktiv naslanjajočih se na dosežanje izkušnje. Če bomo to prepotrebno delo pravočasno opravili, potem lahko mirnim srcem pričakujemo bodočih dni in kaj lahko nam bo privedi tudi železniški proletarijat do spoznanja, da je edini in glavni vzrok žalostnega njegovega gospodarskega življenja razkosanost železničarjev.

Da je mednarodnost v gospodarskem boju edino sredstvo od katerega lahko pričakujemo rešitve, o tem danes ni več dvoma in to nam potrjujejo naši narodni prijatelji (?) s tem, ker se sami mednarodno vežejo.

Ker smo pa mi že desetletja pred njimi, zato tudi vemo, da se gospodarski boji ne morejo izkoriščati do zadnje konsekvence v prid delavstva, če nimajo političnega ozadja. Nesmiselna je toraj teorija naših narodnjakarskih političnih otrok, ki se zanašajo na dobrosrčnost meščanskih strank, ki pač nikoli ne bodo toli naivne, da bi same sebi jemale in nam dajale.

Železniški proletarijat se bo le tedaj rešil iz gospodarske sužnosti, če bo strokovno in politično neodvisen na desno in levo in to pot mu ima pokazati bodoči delegacijski zbor.

Dopisi.

Trst, prosta luka c. kr. drž. žel. Vendar se je enkrat posrečilo tudi v tej že od začetka sem zanemarjeni postaji napraviti nekoliko reda. Novotarije sicer pri železnicah niso kaj izrednega, vendar pa je smešno, če se to posreči človeku, ki je svoječasnno radi raznih službenih in izvenslužbenih stvari bil predstavljen iz Kranjskega v Dalmacijo. Ta mož, ki rad zaspi vlake in ki ljubi alkohol čez vse, je g. Rožanc. Ker se je pa ta gospod svojčas učil tudi pisati in čitati, hoče sedaj spremeniti zastarele personalne, zasebne kakor službene razmere. In to na kak način? Raportirati, naznaniti in očrniti vse kar mu le pride pod prste, to je njegovo načelo. Sicer pa je Rožanc pri tem moral požreti že marsikako grenko, zadel na odpor ter bil opozorjen na svoje napake, katerih ena je tudi ta, do on kot prometni uradnik pričakuje prihod vlakov na zofi mesto zunaj na prostoru. Soparica je že precej neznosna in če se temu gospodu kmalu ne ustavi njegovo početje, se mu zna kaj neprijetnega prigoditi. Osojbe ima več kot preveč dolžnosti in ni voljno še nadalje prenašati šikane g. Rožanca. Premikače pošilja po cigarete in jih na ta način zadržuje od službe. En premikaški namestnik se je javil bolnim, g. Rožanc pa ga je prisilil še dalje opravljati službo z izrecnim zagotovitvijo, če vsled tega umrje da bo on (Rožanc) plačal pogrebne stroške.

Celo otroci nekega kurjača, ki ima tam naturalno stanovanje, so mu na poti. Dne 29. januarja t. l. je g. Rožanc pismeno opominjal kurjača, naj bolje pazi na otroke. Čeravno se radi kurjačevih otrok še nikdo izmed osovja ni pritoževal ter tudi ni imel nobenega vzroka zato, je g. Rožanc grozil kurjaču, da ga naznani na višjem mestu. Nekega premikača je g. Rožanc naznanil ker je baje bil pijan, ter silil nekatere uslužbence, da podpišejo te izmišljotine. Tako ne misli ta gospod noč in dan nič drugega, kakor na kak način bi se prikupil na »višjem mestu«, ter s tem popravil svoje grehe.

G. Rožanca opominjamo naj se kmalu poboljša, ker osovje ne mara še nadalje prenašati njegovih neslanosti.

Domače vesti

Trst, južna železnica. Tako imenovana »zveza« južnih železničarjev, ali kakor se iste raje imenuje: »Südbahnverband«, je sklicala potom mnogoštevilnih letakov, ki so bili tiskani v treh jezikih in da bi bolje vleklo je bil slovenski celo na prvem mestu, ustanovni shod in sicer za soboto 11. marca 1911 ob 8. uri zvečer v restavracijo Valentin v prosto luko!! Postaja južne železnice je bila kar poplavljenjena s temi letaki iz katerih je bilo razvidno, da se ima ustanoviti skupina ali sekcija B in C ker A že obstoji. Raditega je bilo precej povpraševanja med delavci, kaj je neki to za ena organizacija po abecedi in takoj se je začel »humor«. Posebno pa je naše sodruge zanimalo zakaj se je shod sklical v prosto luko. Eni so dejali: Če boš šel v prosto luko, ti dene, financ plombo, da boš smel pozneje nazaj in druge take šale so se zbijale.

No, naši sodrugi niso bili leni ter so se potrudili v precej lepem številu in kako so se začudili, ko so ob napovedani uri prišli in so bili skoraj sami. Reklo se jim je na vprašanje kje bo shod, da v sobi I. razreda torej so se podali noter ter v nekem kotu opazili kakih 8 gospodov, ki so ravnokar večerjali. Zatem so začeli v večjem številu prihajati naši člani in kmalu nas je bilo kakih 50. Tuji gospodje teh ljudi niso poznali, zato pa so domači delali dolge ob- raze. Po nekoliko sem in tje se ojunaci neki gospod Hohenegger ter otvori shod, hoče pa kar sam predsedništvo obdržati. Ali takoj se dvigne sodrug Bahun ter zahteva naj se voli predsedstvo, češ da je to navada pri vseh javnih shodih zakaj ne bi tudi tukaj veljalo. Nato se oglasl sodrug Falk ter izjavi, da se

pridruži predgovorniku sohr. Bahunu, in zahteva, da se voli predsedstvo. Na to gospod Hohenegger povdarja v vidni zadregi, češ da je to društven shod in da sicer tega ni potreba, ker se itak vsakomur jamči beseda. Sodruga Bahun pravi, da ni društven shod ker društvo niti ne obstoji. Na to se nehote vda g. Hohenegger. Bil je izvoljen gospod Hohenegger kot prvi in sohruga Falk kot II. predsednik, zapisnikarjem pa Adjunkt, ter sohr. Rucker. Prvi povzame besedo g. Hohenegger ter v 5 minutah razloži pomen »Südbahnverbanda«. Pravi, da dosedaj nobeno društvo ni hotelo ali ni moglo pomagati južnim železničarjem, ker je v drugih društvenih politikah in pa nacionalizem. Soc. demokratje bi morda pomagali, ali oni so »preslabi«. Državni poslanci so baje pustili železničarje na cedilu.

Torej je treba boj močnega društva. Pri tem so bili sohrugi precej presenečeni ker so že takorekoč vajeni napadov, ali gospodje so si lepo premislili; pa ne samo to. Gospoda iz Dunaja sta podala slovesno izjavo da »Südbahnverband« noče absolutno nobenega člana odvzeti našemu splošnemu in pravovarstvenemu društvu, temveč se omejuje le na one, ki niso se organizirani torej na indiferentne kar ni ravno malo smeha povzročilo pri naših članih. Na to se je oglasil k besedi sohr. Falk, ki je takoj razpršil vso Hoheneggerjevo teorijo s praktičnimi dokazi, seveda je gospod Hohenegger skušal vsakemu našemu govorniku ovreči njegova izvajanja kar pa se mu seveda ni posrečilo, ker to kar je belo ni črno in narobe. Zatem je govoril sohruga Rucker, ki je pobijal mnenje, češ, da ni politika kar počenja ta najnovejša organizacija, na kar je prišel sohr. Bahun do besede, ki je začel pri prvem gibanju tržaških železničarjev in sicer od leta 1900 pa do tako imenovane pasivne resistence uradnikov v septembru. Rekel je med drugim, da so uradniki z malimi izjemami vedno škodovali drugim uslužbencem, dokler niso prišli do prepričanja, da tudi oni ne bodo prišli z drugim sredstvom do izpolnitve svojih zahtev kakor potem boja. Govornik je rekel, da so ostale kategorije leta 1905 zmagale proti uradnikom in leta 1907 z uradniki, ki pa takrat niso sicer ničesar družega storili kakor to, da niso ovirali boja, kakor so to storili leta 1905. Uradniki, ki so najmanj storili, so dobili levji del, med tem ko so nižje kategorije dobile razmeroma le malo in vendar so ti prvi postali z organizacijo nezadovoljni in sedaj bi hoteli potem »Südbahnverbanda« zopet oslepariti delavstvo ter ga izrabljati izkjučno v svoje namene. Sohr. Bahun je končno izjavil rekoč: sekcija A ste ustanovili, znate tudi B ustanoviti, ali C ne boste pod nobenim pogojem ustanavljali zato bomo mi zavedni delavci že skrbeli. Tržaški delavci se enostavno ne puste sramotiti s tem, da bi se jih uvrščalo v kak C; ko bi pa trebalo stopiti v kak boj, bi pa bili zopet A. Le ona organizacija v kateri so tržaški železničarji slavili marsikatero zmago a nobenega poraza, le tista je prava in to je ona na socialdemokratski podlagi. Gospodje so bili v velikanski zadregi, posebno ker so se navzoči sohrugi norčevali iz A. B. C.

Potem ko je govoril g. Martin, katerega pa je gosp. Černigoj pustil popolnoma na cedilu — je predsednik Hohenegger predlagal neko resolucijo radi kraške doklade, ker se glavni namen to je ustanovitev skupin B in C ni posrečil, ker sicer ne bi imel shod ne glave ne repa; mislil pa je s tisto resolucijo socialiste spraviti v zadrego, kar se mu pa ni posrečilo. Sohr. Bahun je namreč zopet vstal ter je izjavil z ozirom na to, da to vprašanje ni bilo na dnevnem redu, da ta shod za to ni kompetenten, in da ako se bo naši organizaciji zdelo to potrebno bo to že sama storila na tistem mestu kjer je že mnogo resolucij sklenila. Vsledo tega se bodo sohrugi zdržali glasovanja. To je pa gospodo zelo poparilo ker na to niso bili pripravljani. Predsednik je pustil kar dvakrat glasovati ker se je prvokrat dvignilo komaj kakih 5

ali 6 rok, drugič pa 9. Tedaj je pa bil poraz popolen. Potem so spravili konsum na tapet. Pripovedovali so kako bo potem vse za 15% ceneje. Gospod Martin je rekel da je južna železnica že pripravljena dati vse potrebno med tem ko je g. Hohenegger povdarjal, da bo to popolnoma neodvisno od železnice. Tukaj jim je pa sohr. Bizjak zopet štrono zmešal. Rekel je, da konsum ni tako lahka stvar kakor si jo gospodje predstavljajo, kar so mu potem sami potrdili.

Govorili so še sohr. Makuc, Klinc in Krajnc, ki jih je še malo osmešil na kar je še enkrat sohr. Bahun polemiziral z gg. Martinom in Schmidom. Gospodje so se sicer tolažili, češ da tudi drugod ni šlo lahko, in da so bili tudi tukaj pripravljani na trda tla. Domači uradniki so se zelo sramovali ker so svojim zunajim kolegom pripravili tako slab teren, zato se jih pa precejšen del ni niti upal priti na bojno polje, temveč so rajši doma ostali. Naši sohrugi so se izvrstno zabavali; kar nič se jim ni mudilo spat dobro vedoč, da se taka prilika ne nudi vsak dan. Zanimivi shod je končal ob 12. in pol popolnoči.

Naše sohruge pa opozarjamo, da imamo tukaj dovolj nacionalistov, ki bi nas hoteli slepariti, ni nam pa treba še nemških od zunaj. Oklenite se naše stare in izkušene organizacije potom katere ste si pridobili vse to kar imate. Naprej z združenimi močmi!

Novi poraz žoltih organizacij. Volitve v stanovsko zavarovalnico proti nezgodam za avstrijske železnice, so se vdeležila sledeča društva: »Splošno pravovarstveno in strokovno društvo za Avstrijo«, »Zveza južnih železničarjev«, »Prometna zveza«, »Nemški nacionalci«, »Društvo pisarniških odpravnikov«, »Državna zveza« in »Zveza jugoslovanskih železničarjev«.

Za občni zbor zavarovalnice proti nezgodam je »Splošno pravovarstveno in strokovno društvo« kandidiralo delegatom sohr. Scherbauma; namestnikom pa sohr. Beera. Zolte organizacije so imele skupno kandidatno listo. Sohr. Scherbaum je dobil 15.278, sohruga Beer pa 15.282 glasov; dočim so dobile zolte organizacije komaj nekaj nad 2000 glasov.

Da, da, tudi žaba je hotela biti podobna volu!

TRST. — V društvu »Ljudski oder« predava v petek, dne 17. marca 1911 v »Delavskem domu« ulica Boschetto štev. 5 sohruga Fran Skobl o predmetu: »Pisava in njen razvoj«. Začetek predavanja ob 8. in pol zvečer. Vstopnina 20 vin. za osebo. Na tem predavanju nas bo govornik v duhu povedel v dobo starih Egipčanov ter opisal razvoj pisave od tretjega tisočletja pred Kristusom pa do današnje dobe. Podal nam bo zanimive podatke o slikopisu starih Indijancev in Egipčanov, o klinopisih Babiloncev in Asircev in raznih drugih pisavah. Nudi se nam torej ugodna prilika, da se tudi o tem predmetu poučimo. Dne 17. torej vsi na predavanje!

Militarizem — zrodek kapitalističnega gospodarstva.

Zgradba železnic in velikih mest.

Dve veliki proizvodjalni nalogi je izvršila kapitalistična produkcija v XIX. veku: zgradbo železnic in zgradbo mest. Desetletja so minula, preden so z železno mrežo pokrili zapadno Evropo. Reke so premostili, gozde skrčili, goré prevrtali in neskončne železniške nasipe potegnili preko močvirij in ravnin. U zvezi s temi orjaškimi stavbami se je razvilo rudarstvo in mogočna železna industrija. Sedaj pa je zapadno-evropska železniška mreža vsplōšnem dograjena. Zgradba sklepnih železnic, vzdrževanje in izpopolnjevanje železniškega omrežja stavlja sicer leto za letom industriji precejšnje naloge, ki pa vendar močno zaostajajo za proizvodjalnimi nalogami, ki jih je svoj čas rodila zgradba železnic; pač pa ogromno naraščajo proizvodjalne zahteve industriji, ki so se razvijale vzporedno z zgradbo železnic. Če so n. pr. nemški plavži in tovarne za stroje mogli v letih šestdesetih in sedem-

desetih zgraditi na leto povprečno 1500 kilometrov železnic, je vsakih tisoč kilometrov, zgrajenih prog pomnožilo število ali pa obseg, vsekako pa proizvodjalno množino plavžev in strojnih tovarn, tako da bi Nemčija dandanes lahko na leto zgradila do desettisoč kilometrov železnic, zgradi pa jih doma le se tisoč! Glede mest je opažati še vedno naraščanje stavbnega delovanja. Sčasoma pa bo moralo jemati tudi stavbno delovanje, iz preprostega razloga, ker je veliki človeški rezervoar, ki so iz njega zajemala mesta v XIX. veku, prebivalstvo, v zapadni Evropi močno, v nekaterih pokrajinah že popolnoma izžrpan. Sicer se tudi mestno prebivalstvo steka v največja mesta, vendar to dejstvo ne pospešuje stavbnega delovanja v tej meri, kot preselejevanje iz vasi v mesta, ki je povzročilo pravzaprav največjo revolucijo človeških bivališč, kar jih pomni zgodovina, vse silnejšo kot ob selitvi iz nomadske jurte v kmečko hišo. Vrhu vsega pa se kaže v izseljevanju industrije po vsej deželi, v razvoju pospešene prometa in telefonskega omrežja decentralizacijska tendenca v nasprotju z mestno koncentracijo. Končno je upoštevati, da je silna notranja zgradba velikih mest — tlakovanje cest, kanalizacija, vodovodi, razsvetljava, cestne železnice — že dokončana in da gré, kot pri železnicah, le še za izpopolnjevanje obstoječega sistema. Pospešena zgradba mest je bila podlaga za razmeroma znatne vspehe strohovnih bojev stavbnega delavstva. Hkrati pa je ta razvoj ustvaril mogočno vojsko stavbenih delavcev in nakopičil ogromne delavske mase v industrijah, ki so odvisne od stavbinstva: v opekarnah, kamnolomih, cementarnah, podjetjih za podzemeljske zgradbe, tovarnah za lončene cevi, steklarnah, v stavbnih panogi lesne, železne industrije i t. d. Tudi tukaj je kapital preko družabne potrebe pomnožil proizvodjalne sile. Če bi podrli vsa velika mesta tedaj bi jih milijoni stavbnega delavstva postavili v brezprimerno krajšem času, kot ga je bilo treba za njih zgradbo, in vendar je računati z gotovim dejstvom, da zgradba mest sčasoma ne bo več naraščala, temveč pojemala.

Absurdnost kapitalistične razvrstitve družabnih proizvodjalnih sil.

To razmišljevanje nas dovaja k važni točki kapitalističnega proizvodjalnega razvoja — in družabne produkcije sploh — h kapitalistični razpredelbi družabnih proizvodjalnih sil.

V Nemčiji, ki jo lahko postavljamo za zgled novodobne kapitalistične države, so nasteli l. 1904 osem milijonov in pol obrtnih delavcev; od teh je rudarjev, železnikov in stavbnih delavcev okroglo štiri milijone. Prišteli pa nismo lesne industrije, ker statistika ne izločuje polihštvenega mizarstva, in tudi kovinarske industrije ne, ker obsega tudi obdelovalce žlahtnih kovin. Po vsem tem mirno lahko trdimo, da se v Nemčiji peča več kot polovico obrtnih delavcev s proizvodjanjem strojev, tovarn in drugih stavb. To je sad tehničnega razvoja in neutešljivega nagona po razširjanju produkcije, lastnega kapitalističnega razreda. Tako sorazmerje družabnih proizvodjalnih sil daje družabni produkciji čisto določeno smer. Plavži so tukaj in se ne dadó izpremeniti v predilnice; mnogoštevilnih zidarjev, tesarjev i t. d., zaposlenih na stavbah, ne moreš postaviti v predilnico ali krojačnico. To sorazmerje družabnih proizvodjalnih sil je ukaz, da se produkcija v enaki smeri razvija in kapitalistični razred se mu tudi pri najboljši volji ne more več odtegniti. Če bi n. pr. kapitalistični razred mogel porabljeti ves svoj dohodek za svoje osebne potrebe, če bi nekaj časa ne zidal nobenih tovarn in dosedanjih obratnih naprav prav nič ne razširjal, bi to tovarne za stroje in plavži neznansko občutili, za stavbne delavce bi nastopilo pomankanje dela, terenske družbe bi ustavile plačevanje obresti, hipotekarne banke bi propadle — skratka, težka kriza bi objela vso produkcijo. Neprestano razširjanje produkcije, izvirajoče iz prebitka prejemkov in izdatkov kapitalističnega razreda

in iz razvoja svetovnega trga, je usoda, ki ji kapitalistični razred ne more uteči.

Da je kapital prestaval težišče družabnega proizvodnje iz poljedelstva v industrijo in da industriji dovaja zmerom večje ljudske mase, je znano vsemu svetu. Ampak v kapitalistični industriji se težišče produkcije premika v smeri proti rudarstvu, železni industriji in strojništvu. To nam potrjuje zgodovina zapadno-evropske produkcije v XIX. veku. Kakor je bila v začetku XIX. veka Anglija evropska delavnica, tako je danes Evropa svetovna delavnica. In ta delavnica ne zalaga sveta toliko z bombažem, kot s stroji in železnicami; cele industrije vstvarja in jih zasaja po vsem svetu. V začetku minulega veka je kapital podil otroke v predilnice in jim tam zmehčal nežne kosti in ugrabil življensko srečo, — sedaj goni odrasle moške v podzemeljske rove, krade jim solnčno luč in jim uropa desetletja njihovega življenja.

Na milijone ljudi, ki rijejo pod zemljo in spravljajo na dan rudč, kamenje, premog. Nad zemljo — visoki dimniki in ogenj v plavžih in na milijone ljudi v tej pekleni vročini. Gorostasna mesta, ki v njih mrgoli ljudi kakor v mravljišču. Železniški tiri in brzojavne žice, ki spajajo posamezne oddelke te svetovne delavnice. In vse, kar koplje in kuje — zdihuje in trpi — celi rodovi propadajočih civiliziranih narodov — služijo edinemu namenu, pomnožitvi kapitalističnega bogastva. In bolj ko se grmadi to bogastvo, mnogoštevilnejše milijone goni v rudnike in tovarne.

Časi so bili, ko so bogatini naravnost odjedali revežem kruh, ko so kmetje stradali, ker so polnili bogato mizo graščakov, njegove kašče in kleti. Danes je stvar drugačna. Razkošje in osebna potratnost kapitalističnega razreda ne tlači ljudstva najhujše; neznatna sta v primeri z bremenom svetovne produkcije, ki jih ljudstvu naklada kapitalistični razred ne da bi mu privoščil uživanje svetovnega bogastva. Kapitalistična potratnost zavoljo vžitka zaostaja za kapitalistično potratno dela in proizvodjalnih sil.

Militarizem — asekuranca kapitalizma — pripravlja vse hujšo katastrofo kapitalističnega gospodarstva.

Ampak kapitalistični razred našega časa zapravlja ljudi, blago in delo še na drug izdaten način. S stalnimi vojskami, z vojnimi brodovji — z *militarizmom* in *marinizmom*. Neprestan oboroževanje vzdržujejo državna posojila. Omogočuje jih rastoče kopičenje razpoložljivega denarnega kapitala. Hkrati je kapital ustvaril široko podlago za *užitniške davke* zbirajoč v mestih ogromne množice prebivalstva, navezanega na nakup blaga. V času ko se je pretežna večina prebivalstva sestavljala iz kmetov, pridelujočih kruh za lastno rabo, bi žitna carina ne donala mnogo, — dandanes pa je eden glavnih dohodkov za industrijske države evropskega kontinenta. Poleg finančnih sredstev je kapital podelil državi tudi tehnična sredstva za razvoj militarizma. Na milijone vojakov je vedno oboroženih. Ljudstvo jih mora hraniti, oblačiti, oboroževati, sami pa ubijajo svoj čas po kasarnah in na vežbališčih. Kapital pa dela lep dobiček z vojnimi dobavami, predvsem z oboroževanjem. Ta produkcija je kot nalašč za rastoči prebitok kapitala: neskončna, neodvisna od trga, produkcija sama zase, odvisna golj od finančnih sredstev države. In tudi tu se je osredotočilo vse na železno industrijo: izprva dobava topov, ki je pač omejena po številu utrd in po številu vojske, potem dobava oklopnih ploč, ki zahteva vse ogromnejše proizvodjalne množine in ki ne pozna mej.

Od kapitalistične produkcije vzgojeni in vzrejeni militarizem neizmerno kopiči kapital. Bolj kot velikanski dobiček dobaviteljev prihaja v poštev *obrestovanje državnega dolga*, porojenega v oboroževanju in v vojnah; milijarde se stekajo leto za letom v žepih kapitalistov. Ljudstvo pa tlači zmerom večji, zmerom težji užitniški davki. Militarizem močno pospešuje kapitalistično produkcijo, ampak zmanjšuje kapitalistični trg, ker tlači

kupovalno silo prebivalstva: *rastoča kapitalistična nadprodukcija* je sad tega razvoja.

Državna konferenca

skladiščnih in postajnih delavcev vseh avstrijskih žel.

Dne 5. in 6. marca t. l. se je na Dunaju v delavskem domu v X. okraju vršilo konferenca skladiščnih in postajnih delavcev vseh avstrijskih železnic. Navzočih je bilo 127 delegatov, ki so zastopali 103 krajevne skupine. Centrala je bila zastopana po sodrugih Somitsch in Kravanja, češko tajništvo po sodr. Brodeckiju, tržaško po sodr. Kopaču, poljsko pa po sodr. Kaczanowskiu.

Dnevni red je bil sledeči:

1. Položaj skladiščnih in postajnih delavcev na avstrijskih železnicah. 2. Poročilo članov centralnega delavskega odbora o seji z dne 25. novembra l. l. 3. Posvetovanje in sklepanje pri mernih predlogov za izboljšanje položaja skladiščnih in postajnih delavcev. 4. Organizacija in taktika.

V predsedništvo konference so bili izvoljeni sledeči sodruzi: Fran Jernejčič iz Trsta, predsednik; František Kratochvil, namestnik; Kravanja, zapisnikar.

K prvi točki dnevnega reda je poročal sodr. Somitsch ter izjavil med drugim sledeče:

Cenjeni navzoči! Prišli ste prvokrat na državno konferenco, da postavite temelj Vašemu nadaljnemu boju in da sestavite vse one točke za nadaljno izboljšanje položaja Vaše kategorije in da po končanem delu storite v provinci med Vašimi tovariši vse potrebno, da bode tem Vašim sklepom sledila tudi tako močna organizacija, ki bo mogla realizirati Vaše zahteve. Nato je govornik podal na kratko jasno sliko o delovanju organizacije od l. 1905 do današnjega dne, pečal se z delavskimi odbori in njihovimi funkcijami, ter prešel na sestavo zaupniškega sistema, ki bi nadomestil posebno v manjših postajah isto zastopstvo, ki ga žalibog pogreša delavstvo. Razmere so pri posameznih ravnateljstvih najrazličnejše, torej je treba na današnji konferenci razpravljati le o takih zahtevah, ki so splošnega pomena. Z lokalnimi zadevami se državna konferenca ne more pečati. (Burno odobravanje).

Po jako živahni in temeljiti debati se je stavilo in sprejelo sledeče predloge:

Zahteve delavcev na postajah in v skladiščih avstrijskih železnic.

1. Novo regulacijo plač skladiščnim in postajnim delavcem, in sicer temeljnih plač, kakor tudi plač starejšim delavcem c. kr. državnih železnic na podlagi novih poizvedb glede krajevnih razmer. Pri teh poizvedbah naj sodelujejo bližje bivaajoči člani delavskih odborov. Kjer pa plače starejših delavcev niso primerne temeljni plači in službeni starosti, naj se tem delavcem skrajša vsaka napredovalna doba po eno leto, dokler ne dosežejo njih službeni starosti in napram temeljni plači primerne plače. Ta regulacija naj se izvrši za skladiščne in postajne delavce zasebnih železnic. V krajih, kjer se stekata dve ali več železnic ali ravnateljstev ter obstojijo različne višine temeljnih plač, naj se te zenačijo z najvišjo ter regulirajo plače starejših delavcev v smislu predstoječega tozadavnega stavka.

2. Čimprej možno izdelanje delavnega reda, veljavnega za vse skladiščne in postajne delavce s sledečo vsebino:

Določitev normalnega dnevnega delavnega časa v dnevni službi brez menjave po meri vporabe z največ devetimi urami pri močni in deset, enajst in največ dvanajst ur pri manjši vporabi; v menjalni službi (turnusih) se razmerje službe in počitka določi z 1:2 največ pa 1:1 in to po razmerju vporabe. 24 urno službo naj se povsod odpravi.

Določitev delavnega časa v vsaki postaji, oziroma kategoriji naj se izvrši v sporaznum z zaupniki, odnosno delavskimi odbori.

Delavni čas v materijalnih zalogah je določiti s 54 urami na teden, po možnosti tako, da konča delo ob sobotah popoldne. Vsako izven normalnega delavnega časa in sicer od 6. ure zjutraj do pričetka normalnega delavnega časa in od konca delavnega časa do 8. ure zvečer ter ob opoldanskem odmoru opravljeno delo je plačati kot čezurno delo s za 50 odstotkov, v dobi od 8. ure zvečer do 6. ure zjutraj ter ob nedeljah in praznikih za 100 odstotkov zvišano navadno plačo na račun železniške uprave. Ob plačanih norma kakor tudi prostih dneh opravljene ure je razven normalne dnevne plače posebej plačati v službi opravljene ure s celo plačo dotičnih ur. Vsako pričetno čezurno se plača kot celo.

Delavci, ki začasno opravljajo menjalno službo, morajo dobiti povrnjene ure, ki so jih opra-

vili čez normalni delavni čas, katerega so imeli in to v smislu prejšnjega odstavka kot čezurno delo.

Delavci, katerih normalni delavni čas pride v ponočno dobo, naj prejemaajo za vsako noč 1 krono nočne doklade.

Vsakemu delavcu je pri sprejemu izrecno — pismeno — javiti če je sprejet kot, stalen ali nestaku delavec. Po smoletni vporabi je stalnemu smatrati vsakega delavca, ter mu to v delavnem listu navesti z vštetjem prvega leta. Stalne delavce naj se le tedaj odpušča iz služba, če se je prej vršila protokolarna preiskava. Priznati jim je tudi pravico priziva proti odpustu na ravnateljstvo.

Z delavci, ki so začasno prestavljeni v kako drugo službeno kategorijo, je ves ta čas postopati po normalnih določbah glede delavnega časa in plače, če niso v novi vporabni kategoriji boljši pogoji.

V slučaju prestopa h kaki drugi službeni panogi, je tega dovoliti brez ovire.

Zaračunanje in izplačevanje plač naj se vrši vsake štirinajst dni v delavnem času: drugo izplačevanje naj se izvrši vselej pred prvim vsacega meseca. Če se izplačuje po delavnem času, je to zaračunati kot čezure. V teku vsake izplačevalne dobe je privoliti delavcem plačila na račun. Kjer pa obstoji tedensko izplačevanje, naj isto ostane tudi v naprej.

Pri vporabi izven domače postaje je delavcem plačati 50 odstotno doklado plači če so čez poldan zunaj, 100 odstotno doklado pa, če so tudi čez noč izven domače postaje.

Delavcem v menjalni službi (v turnusu), ki so v razmerju službe in počitka 1:1.5 (= 12;12, 12:24) in nimajo nobenega prostega dneva v mesecu je podeliti en plačan 36-urni prost dan v mesecu: Če je pa razmerje službe in počitka slabše, pa dva plačana 36-urna prosta dneva v mesecu, katerih eden mora priti na nadeljo.

Pri premikalni službi ter pri desinfekciji in čiščenju voz zaposleni delavci naj dobivajo doklado k plači.

Vse v prometno, odnosno postajno sprejete delavce naj se najprej prideli k čiščenju voz ali desinfekcijski službi in od teh šele drugim kategorijam po vrsti službene starosti.

Uvrstitev nosilcev prtljage med stalne delavce in zenačenje te kategorije z ostalimi delavci v vseh normah, tičočih se delavcev.

Pri začasni vporabi v vožni službi naj prejemaajo delavci tudi zanaprej plačo v isti višini kakor poprej, če je ta višja od one, ki je določena za vožno službo, in to do definitivnega imenovanja.

Zenačenje pri vožni službi zaposlenih delavcev z definitivnim osebjem glede vseh stranskih dohodkov.

Na mesta slug, oziroma poduradnikov naj namešča stalne postajne in skladiščne delavce po njih sposobnosti in vrsti službene starosti.

Delavcev naj se ne ovira v njih stremljenju za napravo izpitov, temveč naj se jim to omogoči na vsak primeren način.

Sistemiziranje vseh mest nočnih čuvajev.

Za certifikatiste naj ne veljajo druge izjeme nego edino ta, da imajo pri sprejemu k železnici kot delavci prednost pred drugimi. V vseh drugih ozirih pa imajo izpolniti iste pogoje za napredovanje kakor vsi drugi delavci.

Vsa mesta, ki niso izrecno delavska, to je ista, ki spadajo po načinu izvrševanja službe med definitivna ter obstojijo nad eno leto, je normirati definitivnim.

Za izvanredno službo, kakor n. pr. inšpekcija, začasno čuvanje itd. naj se ne vporablja vedno le ene in iste delavce, temveč vse delavce po vrsti.

Na postajah kjer še obstoji akord, je sedanji skupni zaslužek delavcev neprikrajšano spreminiti v definitivno plačo, ter opustiti akord.

Do odprave akorda naj se tega na vseh postajah regulira na ta način, da se doseže, oziroma prekorači zajamčeni akordni zaslužek, katerega je določiti s 50 odstotki plače. Kjer še obstoji subakord, je tega nemudoma odpraviti. Delu, za katerega niso določeni akordni nastavki, naj se ne prideli akordnih delavcev. Kjer pa se to vrši, je za to delo plačati delavcem plačo, ki je primerna akordnemu plačilu.

Od delavcev naj se ne zahteva opravljanje drugih del nego samo ista, ki služijo namenom železnice.

Podelitev službene obleke in sicer: 1 modro sukneni obleko, 1 službeno kapo, 1 platneno obleko z enoletno, 1 lodnasto sukno s triletno ter en kožuh s štiriletno nošno dobo.

Delavce, ki so že eno leto službovali ter so poklicani h kakršnemu koli vojaškemu službovanju, je po njih povratku takoj zopet sprejeti v službo in sicer najmanj v isto kategorijo in

pod istimi pogoji kakor so bili pred odhodom k vojaški službi.

Delavci, ki so že eno leto službovali ter morajo k orožnim vajam, naj med tem časom prejema polno plačo, če se obvežejo, da takoj po svojem povratku zopet nastopijo službo.

Podelitev vsakoletnih odmornih dopustov skladiščnim in postajnim delavcem v isti meri kakor pritičejo po § 59 službenega reda definitivnemu osebju.

Delavni red kakor tudi vse druge določbe, izvzemši one, ki se naravno morejo nanašati le na moške, naj bodo veljavne tudi za delavke.

Vporabo žensk pri nočni službi je prepovedati. Prvi majnik naj bo prost dan, v kolikor to omogočuje obrat.

Delavni red je vročiti vsakemu delavcu in razventega na vsaki postaji, oziroma v vsakem skladišču pritrčiti na vidnem mestu tako da je vsak čas pristopen vsakemu delavcu.

Izpremenitev sedanjega izplačevalnega načina tako, da dobi vsak delavec svoj denar v zaprtem ovitku iz močnega papirja, na katerem je na zunanji strani natančno označiti skupni zaslužek, odbitke ter izplačan znesek kakor na plačilnem listku.

Za postajne, skladiščne, oziroma prometne delavce je v vsakem ravnateljskem okraju, odnosno pri vsaki zasebni železnici napraviti plačilne kategorije, za vse postaje vsakega ravnateljstva, oziroma vsake zasebne železnice plačilna okrožja.

Napredovanje v plači naj se določi na sledeči način:

Za moške delavce: štirikrat vsaki dve leti, potem vsake tri leta po 20 vinarjev; za delavke: štirikrat vsaki dve leti, potem vsake tri leta po 10 vinarjev.

Čas službe kot pomožni delavec, oziroma delavka je všteti pri napredovanju v plači.

Kot temeljno načelo za plačevanje delavcev in delavk s kvalifikacijo naj velja, da dobivajo delavke kvečjemu za 10 odstotkov nižjo, kvalificirani delavci (delavci z izpiti in pisarji) pa za 25 odstotkov višjo plačo kot delavci z isto službeno starostjo.

Ako napreduje delavec, četudi le začasno ali nadomestovalno, na višje mesto, mora za to dobo prejemanje višjo plačo.

Omejitev plačilnega napredovanja pri gotovi starosti ali pa po številu napredovanj je odpraviti; nadalje tudi v vseh plačilnih odlokih se nahajajoči stavek: «po razmerju razpoložljivih sredstev».

Delavce na postajah (v skladiščih) in pri prometu je stabilizirati po dveletni službi.

Zvišanje bolniščne na 90 odstotkov za vse člane.

Podelitev prostega zdravljenja in zdravlil družinskim članom delavcev v pokoju.

Zenačenje nezgodne rente na 90 odstotkov. Vročitev pravil bolniške blagajne in poklicno zadružne zavarovalnice proti nezgodam kakor tudi provizijskega sklada vsakemu članu v njegovem materinem jeziku.

Vsakemu delavcu, oziroma vsaki delavki je po enoletnem službovanju brez ovire dovoliti pristop k provizijskemu skladu.

Vplačevanje in izračunanje provizije naj se ne vrši od 82, temveč od 100 odstotkov plače. Minimalno provizijo je zvišati od 300 na 350 kron.

Čas za doseg polne provizije je skrajšati od 35 na 30 let.

Vsakemu delavcu je po enoletnem službovanju podeliti *režijsko legitimacijo* s fotografijo najmanj za lastno železnico, oziroma celo glavno progo z gotovimi postranskimi progami; po triletnem službovanju pa v isti meri tudi za družinske člane do dosege voznih ugodnosti, označenih v tozadevnih dogovorih.

V pokoju se nahajajočim delavcem, ter istim, ki dobivajo nezgodno rento naj se podeli iste vožne ugodnosti, kakor osebju v definitivni službi.

Vsakemu delavcu je po enoletni službi podeliti prostovožni list za nakup živil.

Namesto opuščanih lokalnih delavskih odborov je na vsaki postaji priznati od delavcev *izvoljene zaupnike*. Število zaupnikov se ravna po številu stalno zaposlenih delavcev in sicer na 30 do 40 delavcev po en zaupnik. V obratnih vodstvih z manjšim številom delavcev je voliti najmanj dva zaupnika.

Vsem članom delavskih odborov se nalaga predlagati spremenitev določb za delavske odbore in sicer na ta način, da se ravnateljskih kakor tudi centralnih delavskih

odborov ne sklicuje ločeno po sekcijah, temveč na skupne seje, oziroma seje naj se vedno skupno vršijo. Nadalje je določiti, da se vsak delavski odbor najmanj dvakrat v letu snide na seje in da zastopniki ravnateljstev, oziroma železniškega ministrstva na vsaki seji naznanijo če in v koliki meri so izvršeni ali pa se bodo izvršili predlogi prejšnje seje.

Napravo prostorov s pripravo za pogrevanje seboj prinešenih jedil, sušenje obleke in umivanje.

V zabranitev nezgod je uvesti primerne varnostne naprave in izdati varnostne predpise. Varnostne predpise je pritrčiti na vidnem, vsakemu delavcu vsak čas pristopnem mestu. Razventega je delovodjem podeliti vse tozadevne predpise, da morejo delavce v teh natančno poučiti.

Vsako ravnateljstvo naj zbere in v posebnem uradnem listu objavi vse delavcev se tičeče zadeve, katerih ne vsebujejo pravila in delavni red kakor n. pr. uvrstitev delavcev v plačilne kategorije, temeljne plačilne nastavke, kraje plačilnih okrožij, plačilna napredovanja vseh delavskih kategorij, nadalje druge plačilne določbe ter vse ugodnosti, ki pritičejo delavcem.

Vsebinsko uradnih listov je delavcem obširno in temeljito naznaniti in vrhutega položiti na vpogled na delavcem vsak čas pristopnem mestu.

V svrhu boljšega razglašanja vsebine uradnih listov med delavci je vsakemu delavskemu odborniku vročiti uradne liste.

Posledice kazni naj preminejo eno leto po dobljeni kazni.

Pri zgradbi *personalnih hiš* naj se pri oddaji stanovanja ozira tudi na delavce, če so stanovanja tako, da jih morejo delavci plačevati. Na postajah, kjer je pomanjkanje stanovanj, naj se zgradi delavske hiše.

Predpis VIII glede dobave *huriva* je v toliko spremeniti, da je po enoletni službi vsak delavec, kakor tudi provizijonirani delavci upravičen prejemanje kurivo.

Ko je bil dnevni red izčrpan, je sodr. Jernejčič, kot predsednik, zaključil to važno in dobro uspešno konferenco.

Tehnični razvoj in organizacija proletarijata.

Novodobno gospodarstvo označuje na podlagi tehničnega razvoja osnovana koncentracija obratov, ki trga meje med posameznimi poklici in spleta najraznovrstnejše stroke v nove enote, ki poraja nove specialitete in jih uvršča med ostale, da so najrazličnejše delavske kategorije navezane druga na drugo. Še dalekosežnejša od obratne koncentracije je koncentracija kapitala — pred industrijskimi karteli, bančnimi konzorciji in borzo zginjajo vsi razločki posameznih poklicev in ostaja le izkoriščani razred mezdnih delavcev. Pred našimi očmi se spajajo strokovne organizacije, vizišle iz organizacije posameznih poklicev, v *industrijske zveze** in s centralizacijo se dosega sodelovanje strokovnih organizacij v vsej državi in v posameznih krajih; na vzgladu Angleške vidimo, da strokovne organizacije pod silo razmer stvarjajo samostojno politično delavsko stranko.

Oganizacija in koncentracija kapitala delavce siloma podi v strokovno organizacijo, strokovne organizacije v centralizacijo. Kar je bilo nekdanj koristno, je postalo neobhodno: brez strokovne organizacije delavci ne morejo obstati pred modernim velikim kapitalom.

Ampak naj bo strokovna organizacija še tako trdna, rastoča moč kapitala jo bo prav kmalu nadkrilila, če ne napreduje. Ne ohranitev *dosedanjih članov*, ki je seveda potrebna, ampak predvsem *pomnožitev članov* — to je osnovna zahteva modernega strokovnega gibanja. Zmerom več članov!

*) Ta izvajanja odličnega znanstvenika kažejo, kako kratkovidno je početje tistih škodljivcev, ki skušajo trgati železničarsko organizacijo po narodnosti in po kategorijah, in izpričuje, da izvira njih ravnanje le iz popolnega neumevanja delavskih vprašanj in zaslepljenosti ali pa iz brezmejnne zlobnosti in koristolovstva.

Kartelirani kapital razpolaga s celimi industrijskimi panogami — v enaki meri morajo tudi strokovne organizacije zbrati vse delavce do zadnjega.

Vse prednosti stanovskih organizacij se morajo umakniti splošnemu interesu strokovne organizacije. Tehnični razvoj, koncentracija obratov in kapitala napravljajo vspeh poedine strokovne organizacije zmerom bolj odvisen od sodelovanja vseh strokovnih organizacij. V sodelovanju vsega delavstva je edino poročstvo za bodoče strokovne zmage.

To sodelovanje mora obstajati tako na gospodarskem kakor na političnem polju. Strokovni boji se prav močno dotikajo države. Kapitalistični razred suče v svojih bojih proti strokovnim organizacijam ne le gospodarsko, temveč tudi politično orožje. Strokovne organizacije morajo proti kapitalistični državni oblasti postaviti politično moč delavskega razreda.

Kdor hoče delavsko strokovno organizacijo razvijati na stroške politične organizacije, ali narobe ta izpodvezuje eno roko, da dovaja sokove drugi; proletarijat pa mora v svojem boju proti kapitalističnemu razredu prosto in krepko gibati z obema rokama.

Mednarodna vzajemnost delavstva, ki je posledica strokovnih bojev, postaja vsled kartelov, vsled mednarodnosti denarnega trga, vsled rastočih odnošajev svetovne trgovine in svetovne produkcije osnovni predpogoj za uspešnost strokovnih bojev. Gojitev mednarodnosti zlasti na strokovnem polju ni teoretično načelo, ampak trda in pereča zahteva vsakdanjega boja.

Blagajniško stanje strokovnih organizacij je sila, toda le kot bojno orožje. Če presojamo strokovne organizacije kot zavarovalnice, tedaj je njih imetje neznančno v primeri z zasebnimi življenjskimi zavarovalnicami. Lehko je zračunati, da ne morejo dati tega, kar dajejo slednje, in vendar dajejo več. Zakaj strokovne organizacije *niso* zavarovalnice, temveč bojne organizacije delavskega razreda. Težišče njih razvoja ne leži v prejemkih, temveč v izdatkih, ki omogočujejo delavcem, da izvijejo kapitalističnemu razredu povišanje mezde in druge priboljške in ki pomnožuje število članov in omogoča zvišanje doneskov. Čim odloži strokovna organizacija svoj bojni značaj, je za člane boljše, da pristopijo zasebni življenjski zavarovalnici. Zato je tudi iz blagajniškega stališča *razredni boj življenjsko načelo strokovnih organizacij*.

Moč, ki jo razvija delavski razred v tem boju, narašča z razvojem kapitalistične produkcije in kapitalistične države. Vse gospodarsko delovanje postaja odvisno od industrije; vsled tega tudi usoda vseh slojev prebivalstva; industrijo pa obvladuje veliki kapital, ki postavlja vso svetovno produkcijo v odvisnost od posameznih kapitalističnih skupin, bančnih konzorcijev in borznih središč; s koncentracijo produkcije pa koncentrirana kapital tudi delavske mase in jih druži s tem, da jih postavlja pod enako kapitalistično gospodarstvo: narodni in stanovski razločki se zgubljajo pred skupno usodo vseh mezdnih delavcev, pred kapitalističnim izkoriščanjem; s svojo največjo kapitalistično silo proizvaja koncentrirani kapital najhujši proletarski odpor; tako nastajajo orjaški boji, ki ustavljajo svetovno produkcijo, ki omajajo vse družabne razmere in pretresajo državo, katera je v gospodarskem oziru odvisna zmerom bolj od kapitalistične produkcije, politično pa je vse bolj navezana na proletarijat, ki tvori maso prebivalstva.

Z obsežnostjo boja se širi tudi njegov cilj. Osebnost podjetnikova ne prihaja več v poštev. Ampak tudi interes posameznih industrijskih skupin se umika skupnemu interesu koncentriranega kapitala. Iz boja za mezdo se poraja dvoboj proletarijata in kapitalističnega razreda za *del družabnega bogastva*.

Potem pa dokazuje koncentrirani kapital strokovnim organizacijam s trgovskimi knjigami v roki, da obrestovanje kapitala,

brez katerega je produkcija nemogoča, in pa konkurenca na svetovnem trgu, ki ji ne more do živega, ne dopuščata višjih mezd.

Najprvo zadenejo delavci v svojem strokovnem boju na samovoljo poedinega podjetnika. Potem na interes združenih industrijskih skupin. Potem na skupno voljo kapitalističnega razreda. Na zadnje — na *zakone kapitalističnega proizvodnje*, katerim se mora kapitalistični razred sam pokoravati. Boj za del družabnega bogastva se prevrača v vprašanje *družabne produkcije*.

To pa je prvo načelo socializma: ureditev družabne produkcije v tem smislu, da je zagotovljena popolna zadostitev in najvišji razvoj telesnih in dušnih potreb vsega ljudstva.

Razvoj strokovnega boja posaja delavce pred vprašanje: zakaj orjaški in neprestani razvoj proizvodnih sil v industriji in v poljedelstvu ne zadošča za *najskromnejše zahteve delavstva*, ko na drugem kraju kopiči *ogromno blagovno bogastvo*?

Odgovoriti more na to le natančna preiskava notranjega ustroja kapitalistične svetovne produkcije.

Toda naj bo izhod kapitalističnega zatiranja katerikoli in naj izpade boj med proletarijatom in kapitalističnim razredom kakorkoli, delavski uspeh bode vedno odvisen od razvoja strokovnih organizacij, brez njih ob napredujoči koncentraciji nadosegljiv. Od strokovnih organizacij zavisi usoda proletarijata, njegova sedanost in prihodnost. Strokovna organizacija je imetje, ki ga delavec zapušča svojim otrokom. Delavec, ki se izogiblje strokovne organizacije je zapravljivec prve vrste: da more potrošiti tiste več, kar znaša prispevek, zapravlja svoje in svojih otrok življenje!

Parvus

Iz osrednjega delavskega odbora

c. kr. državnih železnic.

(Dalje.)

7. Plača.

Pri razpravi 7. točke dnevnega reda glede vprašanja plač je član *Kubitschek* mnenja, da pri današnji neznosni draginji sedanje plače nikakor ne zadostujejo, ter prosi, da se plače povišajo in napredujoče regulirajo. Vpraša, kaj se je zgodilo s svoto 3.000.000 kron, ki je bila leta 1908 dovoljena v svrhu regulacije plač. Predsednik pojasnje, da se je ves denar porabil za določen namen.

Član *Kubitschek* je mnenja, da posamezna ravnateljstva niso vporabila določeno svoto le za regulacijo dnin. Dunajsko ravnateljstvo na primer sploh dnin ni reguliralo in beljaško je to storilo samo deloma. Prosi, da se da ravnateljstvom tozadevno naročilo, da imajo enotno postopati in objaviti vsako prejembo plač v svojih uradnih listih.

Član *Kubitschek* je nadalje zato, da se ne ustavi dnina onim delavcem, ki morajo na orožne vaje, temveč, da se jim plača pusti, če se zavežejo, da se bodo po končani orožni vaji vrnili na svoje službeno mesto.

Zavzema se končno tudi zato, da se uvede takozvane plačilne listke, ali plačilne kuverte in da se izplačuje med delavnim časom na ta način, da se pozove delavce v gotovih oddelkih k izplačilu, kar bi preprečilo nepotrebne odmore med delom.

On je tudi prota sedaj uvedenim plačilnim terminom, po katerih se delavcem izplačuje dnina 3. in 17. vsakega meseca in prosi z ozirom na nepravilike, katerim je vsled tega izpostavljeno delavstvo pri plačevanju stanarin itd. da se določi izplačevalni termin na 1. in 15. vsakega meseca.

Delegat *Palenik* podpira nasvete predgovornika in prosi v imenu delavstva severozapadne železnice, da se tej želji godi. V istem smislu se izjavi tudi delegat *Frauenhof* in pripomni, da je ravnateljstvo državno-železniške družbe tej želji delavstva že ugodilo.

Član *Kubitschek* opisuje žalostne razmere delavk, katere se vporablja kot čistilke vóz in raznih drugih ubikacij. Z ozirom na dejstvo, da so te delavke večinoma žene

umrlih železniških uslužbencev, ki naj z dnino 2 kron preživljajo svoje rodbine, je mnenja, da bi bilo nujno potrebno, da se jim plače povišajo.

Člani *Kubitschek*, *Fraus* in *Palenik* stavijo zahtevo, da se plače delavcev ponovno regulira in k tej regulaciji pritegne tudi zaupne moze postajnih in skladišnih delavcev in čistilcev in čistilk vóz; nadalje zahtevajo da se uvede normalno pomikanje dnin v toliko, da se delavcem poviša dnina vsaki dve leti za 20 vin.; po osmih službenih letih pa za 20 vin. vsake tri leta.

Predsednik pojasnjuje, da vsa zadeva spada v kompetenco delavskih odborov, ki imajo oddajati svoje mnenje glede začetnih plač, torej tudi glede povišanja dnin, ker so za te določbe merodajne posebne krajevne razmere, ki so naravno na raznih krajih različne.

Člani *Kubitschek*, *Palenik* in *Albinger* izjavljajo, da bodo z ozirom na podano pojasnilo ponovno predložili svoje tozadevne predloge ravnateljstvom in zahtevali, da se oddajo delavskim odborom v razpravo, boje se pa, da to ne bo imelo željenega uspeha, ker se ravnateljstva vedno izgovarjajo z nezadostnimi sredstvi.

Nato združijo člani vse v 7. točki dnevnega reda izražene želje v sledeči predlog:

Ponovne poizvedbe krajevnih razmer sporazumno s člani delavskega odbora, ki stanujejo v bližini dotičnih krajev in ponovna regulacija dnin na podlagi teh poizvedb. Povišanje dnin delavkam.

Uvedba rednega povišanja dnin po kateri naj se delavcem poviša dnina za 20 vinarjev na dan vsaki dve leti.

Objavlja naj se veljavne temeljne dneve in pomikanje dnin ter vse delavcev tikajoče odredbe v uradnih listih posameznih ravnateljstev. Vroči naj se dotične uradne liste tudi prizadetim članom delavskih odborov.

Uvede naj se plačilne listke, odnosno plačilne kuverte pri rednem izplačevanju delavcev. Izplačuje naj se med delavnim časom.

Preloži naj se izplačevalne termine na 1. in 15. vsakega meseca.

Vsem onim delavcem, ki morajo na orožne vaje, naj se izplača popolna dnina za ves čas orožnih vaj, če se zavežejo, da se po končani orožni vaji vrnejo na svoje službeno mesto.

8. Dobava kuriva.

Član *Kubitschek* povdarja velike ugodnosti, ki jih imajo uslužbenci pri dobavi kuriva in prosi, da se izpopolni te ugodnosti s tem, da se jih dovoli vsem stalnim delavcem, ki iz kakršnega koli vzroka niso mogli biti vsprejeti v provizijski sklad.

Predsednik pripomni k temu, da se že peča železniško ministerstvo z vprašanjem dobave kuriva za stalne delavce.

Člani so za izpremembo inštrukcije VIII in sicer v toliko, da se dovoli dobava kuriva vsem onim delavcem, ki so že nad eno leto v železniški službi.

Ker je dnevni red izčrpan še prosi član *Kubitschek* predsednika za dovoljenje, da sme izven dnevnega reda omeniti še nekaj stvari, ki so za delavce jako daleko-sežnega pomena.

Predsednik mu to dovoli, na kar član *Kubitschek* stavi vprašanje glede članstva delavcev pri skladišnih živih; on smatra posebno za delavce to vprašanje velevažnim, ker bi se na ta način tudi delavcem otvoril vir cenih življenjskih potrebščin.

Predsednik izjavlja, da je gotovo ta zadeva jako važna, da pa žalibog železniško ministerstvo nanjo nima potrebnega vpliva, ker so navadno skladišča živil zadruga z omejenim jamstvom, na katere se doseže vpliv le s pristopom in vplačilom določenih deležev.

Nadalje predlaga član *Kubitschek* željo skladišnih delavcev, ki stremi po tem, da se delavcem poskrbi potrebna zavetišča, ki naj bi bila opremljena s pečjo, omaro in umivalno pripravo. Ker uživajo delavci delavnic že te ugnosti, je mnenja, da bi ne bilo posebno

težko ustreči tudi tej želji skladišnih delavcev, tem manj, ker je navadno v skladišnih dovolj tozadevno potrebnih prostorov na razpolago. Ravno tako bi bilo nujno potrebno, da se poskrbi za skladišne delavce zanesljivo zdravo pitno vodo.

Delegat *Frauenhof* dokazuje možnost rešitve te zahteve na podlagi primerov, ki so že izvedeni po raznih postajah avstrijske severozapadne železnice. Tam imajo že zavetišča z umivalnimi pripravami, omarami in pečmi in je mnenja, da bi ravnateljstva tej opravičeni želji lahko v lastnem delokrogu zadovoljila, če bi se pravočasno pobrigala za potrebna sredstva.

Končno še priporočata delegata *Kubitschek* in *Frauenhof* določbo in priznanje krajevnih zaupnih mozi za delavce. Delegat *Frauenhof* zagotavlja, da se je zaupniški sistem v posameznih postajah severozapadne železnice izborni obnesel, ker je olajševal delo postajenačelnikom pri kočljivih osebnih vprašanjih in reševal najkočljivejše zadeve v splošno zadovoljnost.

Ker se od članov ni nihče več javil k besedi, je predsednik zaključil sejo ob 2. uri popoldan.

Predsednik:

Dr. Boess, l. r.

Overovatelj: zapisnikar:

Fran Kubitschek, l. r. dr. pl. Riebler, l. r.

V prihodnji številki »Železničarja« bomo pričeli z objavo delavskih zahtev iz skupine kurilniškega in delavniškega osebja, o katerih se je razpravljalo na seji osrednjega delavskega odbora c. kr. državnih železnic dne 28. novembra 1910. Opozorjamo torej osebje kurilnic in delavnic, da pazno čita poročilo in se pouči o zahtevah ki so pravkar na dnevnem redu.

TEHNIČNI PREGLED

Siluetna znamenja na železnici. — Da sedaj navadne barvne luči kot železniška znamenja ponoči ne odgovarjajo popolnoma potrebi, je vlakovnemu osebju le predobro znano. Da se odpravijo nedostatki, se je skušalo vporabljanj edinole najsvetlejšo belo luč, ter v to svrhu napravilo svetilke v različnih, dnevnim znamenjem primernih oblikah. Toda tudi ta poskus ni imel željenega uspeha.

Sedaj pa poroča »Zeitschrift des Vereines deutscher Eisenbahnverwaltungen« o zanimivem poskusu rešitve tega vprašanja. Pri tem se je oziralo na dejstvo, da so dnevna znamenja najbolj vidljiva, če imajo svetlejšo ozadje kakor n. pr. jasno nebo, pobeljen zid. itd. Znamenja izgledajo na svetlejšem ozadju kot senčne podobe (Silhouetten). Enako razmerje se je vporabilo pri poskusu tudi za ponočna znamenja. Postavilo se je nerazsvetljeno znamenje pred močno osvetljeno belo ozadje. Kot ozadje služi stena v obliki vetrnic. Ne zadnji strani znamenja je pričvrščena reflektorna svetilka, ki obseva steno po vsej ploskvi, med tem ko naprej ne pušča nobene svetlobe. Poskus je bil uspešen. Eno takšnih sten se je nalašč postavilo tik kurilnice in čeravno je bila že precej očrnjena od dima, so bila znamenja dobro vidljiva. Razventega se je pokazalo, da se vidi siluetna znamenja iz večje daljave, nego navadna znamenja z lučjo.

Če bodo poskusi izkazali, da so siluetna znamenja primerna za trajno vporabo, se bodo tudi naše železniške uprave zanje odločile, kar bi bilo nujno potrebno in koristno za varnost prometa.

RAZNE STVARI.

Železniška postaja 2000 metrov pod zemljo se nahaja v simplonskem predoru. Postaja je med tiroma križišča sicer enotirnega prerova na italijanski zemlji, oddaljena par sto metrov od švicarske meje in služi le prometn skozi 10 kilometrov dolg prerov. Nahaja se sredi prerova, ter ima dve prostorni lopi, v katerih eni je centrala za električni obrat, druga pa je namenjena za osebje. Službo

Imate li bolečine?

Revmatiške, trganje, glavobol, zobobol? Ali ste si jih nakopali na prepihu vsled prehlajenja? Poizkusite vendar bol lajšajoči, zdravilni, krepilni Feller-jev fluid s z. „Elsafluid“. Ta je res dober! To ni samo reklama. Dvanajstorica za poskušnjo 5 kron franko. Izdeluje lekarnar Feller v Stubici Elsatrg št. 275 (Hrvatsko).

opravljajo švicarski uradniki in delavci, ki imajo šestnajsturni delavnik, ter pri skrajšanem službenem času isto plačo kakor njih tovariši vrh zemlje. Vse stroške za zgradbo prerova je plačala Švica. Sedaj pa želi Italija iz strateških ozirov odkupiti prerov do švicarske meje s postajo vred. Ker pa zahteva Švica 40 milijonov, najbrž ne bo kup še tako kmalu storjen.

Oprema postaje v prerovu je vzorna in jako zanimiva. V enem prostoru se nahajajo signalne in ogibne naprave ter akumulatorsna baterija; v drugem prostoru pa so telefonske in brzojavne priprave, ki vežejo postajo z ostalimi zunaj prerova na švicarski in italijanski zemlji. Hiša ima železna vrata, katere je mogoče hermetično zapreti (okna niso potrebna), kar je tem potrebnejše, ker vozijo posamezni vlaki izjemoma tudi s parnimi stroji skozi prerov in bi dim preveč nadlegoval tam zaposlene. Ogibe in znamenja se prestavlja električno. Znamenj je deset s 14 svetilkami s štirimi do osmimi šipami, katerih polovica je drugobarvna. Znamenja se tudi ne prestavljajo na navaden način temveč s sklepanjem električnega toka rdečih, zelenih ali belih luči. Če bi strojevodja prezrl vidna znamenja, se razpočijo rakete na tiru. Prezračevanje predora se vrši potom zračnih sesalk, ki omogočijo toplino največ 25 Celzijevih stopinj. Italija in Švica sta tik meje napravili vsaka po ena težka železna vrata, katere je mogoče iz zunanjih postaj električnim potom zapreti brez hrupa. Razventega so na več mestih pripravljene razstrelilne mine, potom katerih se lahko v malo trenutkih napravi predor neporaben. Torej tudi pri tem delu pobratinstva in miru nahajamo možnost uničenja. Upajmo, da nikdar ne pride do tega, da uniči moloh ta velikanski spomenik dela!

Kupičenje kapitala. Vedno bolj obvladujejo velike banke gospodarsko gibanje in posebej še proizvodnjo blaga. Vodilno mesto veleindustrije je v velikih bankah, odkoder se močno vpliva in industrijalno politiko. Sledeči pregled nam kaže vedno rastočo moč velikih bank:

	Glavnica v milijonih mark	
	početkom	sedaj
	osemdesetih	let
Nemška banka	45	200
Diskontna družba	60	170
Draždanska banka	15	200
Darmstadtska banka	60	160
Schaffhausensko bančno društvo	36	145
Trgovinska družba	30	100
Komerčna banka	40	85
Narodna banka	24	80
Srednjenemška kreditna banka	30	54

Teh devet bank je torej tekom tridesetih let pomnožilo svoj kapital za 754 milijonov mark, to je za 220 odstotkov. Srednjenemška zasebna banka v Magdeburgu hoče zvišati glavnico za 10 milijonov mark, srednjenemška kreditna banka za 6 milijonov in narodna banka za 10 milijonov mark. Druge banke bodo v tem sledile. Na ta način se bolj in bolj koncentrirajo kapital v rokah nekaterih, med tem ko mora stradati ljudstvo, ki ustvarja ta kapital.

Vršili so se sledeči shodi in zborovanja.

Celje. Na občnem zboru dne 17. februarja t. l. so v odbor skupine Celje izvoljeni sledeči sodrugi: Karol Felician, predsednik; Julij Krajšek, podpredsednik; Vilibald Becker, zapisnikar; Karol Vidic, Lovrenc Filipič in Fran List, blagajniki; Nikolaj Toman in Anton Drev, kontrolorja; Josip Gorjanc, knjižničar; Miha Rabič, France Jelen, Matija Krajnc, Blaž Bremec, Anton Breznik in Anton Bremec, odborniki. Po izvolitvi od bora je sodr. Kopač poročal o namenu in koristi organizacije.

Jesenice. Dne 19. februarja t. l. se je vršil občni zbor krajevne skupine Jesenice.

V novi odbor so izvoljeni sledeči sodrugi: Julij Juchardt, predsednik; Feliks Leeb, namestnik; Štefan Trojar, Alojzij Rajnar, zapisnikarja; Anton Glinig, skladišni delavec, blagajnik; Marka Plešnik, žel. delavec, Ljudevit Pilwachs, nadkurjač, podblagajnik; Janez Bizjak, Josip Černologar, knjižničarja, Janez Vanek, Anton Pipan, kontrolorja.

Zaupniki: Za progo Jesenice-Trbiž: Andrej Popodi, čuvaj Belapeč; Jesenice-Podbrdo: Gindl, progni mojster; za kurilnico: Josip Lovrinec, nadkurjač; za progovzdrževalno sekcijo: Fran Eržen, progni vravnalec; za skladiščne delavce: Janez Pogacnik, žel. delavec; za premikače: Ferd. Kartnig, premikač; za postajno osebje: Valentin Letzl, žel. delavec.

Pri izvolitvi je sodr. Juhardt povzel besedo, ter v kratkem nagovoru povdarjal korist in potrebo solidarnosti in čvrste organizacije.

Ko je bil dnevni red izčrpan, je predsednik zaključil shod.

Članom skupine Jesenice se naznanja, da je vsled sklepa odbora seje z dne 21. februarja t. l. od sedaj naprej društven lokal v »hotelu kolodvor«.

Pragersko. Dne 28. februarja se je na Pragerskem v Meyerjevi gostilni vršil javen društven shod progovzdrževalnega delavstva, na katerem je sodr. Pičinin razložil položaj ter poročal v državni konferenci prognega ddavstva vseh avstrijskih železnic. V svojem govoru je omenil sledeče: Kakor današnja vdeležba kaže, se nahaja med progovzdrževalnim delavstvom največja revščina, ki Vas je napotila, da ste prišli poslušati, na kak način je mogoče izboljšati Vaš položaj v katerem se nahajate. Govornik je dejal: Ako si hočete izboljšati Vaše razmere, ako se hočete ubraniti kapitalističnih in gospodarskih pijavk, imate le eno pot, ki Vas vodi do cilja in to je organizacija. Ako učvrstite Vašo bojno organizacijo, Vam bo tem lažje doseči uresničenje Vaših zahtev. Nato je govornik omenil zvišanje plač častnikom ter zasedanje delegacije, ki je molohu militarizmu dovolila vse kar je zahteval in kar bodo ravno najrevnejši slogi morali plačati. Ako bi delavstvo bilo močnejše organizirano, bi imelo v zakonodajnih korporacijah večjo moč in ne prigodilo bi se kakor dosedaj, da razni meščanski poslanci odklanjajo zahteve stradočega ljudstva. Kot primere je navedel predloge sodrugov dr. Ellenbogna in Tomschika, katerih prvi je zahteval 20 milijonov, drugi pa dne 21. junija 1910 8-8 milijonov kron za izboljšanje železničarskih razmer. Te predloge so meščanski poslanci brez vsakega sramu odklonili, čeravno se kaj radi nazivljejo prijatelji in zastopniki železničarjev. Ta gospoda torej nima za ljudstvo ničesar, molohu pa siplje milijone v žrelo.

Iz tega torej vidite, da so meščanski poslanci le zasmehovalci ljudske bede, ker na eni strani kvasijo železničarjem, da zastopajo njih interese, na drugi pa glasujejo proti njihovim zahtevam, ter stavijo celo take predloge, po katerih bi bil boj za boljši košček kruha skoraj popolnoma onemogočen. Da se takim slepicem železničarjev izpodnese tla, je potrebna organizacija. Torej vsi na delo!

Ko so si delavci izvolili še dva zaupnika, je predsednik zaključil shod.

Natečaj.

Tržaško tajništvo splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva za Avstrijo razpisuje mesto uradnika, ki mora biti več

slovenskega in nemškega, po možnosti tudi italijanskega jezika. Plača po dogovoru. Po enoletnem provizoriju sledi definitivno nastavljenje s pravico do pokojnine.

Prošnje je poslati najkasneje do 31. marca 1911. podpisane tajništvu. Organizirani prosilci imajo prednost pred drugimi.

Železničarsko tajništvo

Trst, Vía Boschetto 5

Usem krajevnim skupinam na znanje! — Uvažno!

V zaževi pristojbin, ki jih morajo društva plačevati, zahtevajo davčne oblasti od naših posameznih krajevnih skupin izpovedbe v svrhu preračunavanja pristojbin.

Tozadevno prosi centrala, da vodstva krajevnih skupin v takih slučajih naznanijo dotični davčni oblasti, da posamezne skupine niso samostojna društva in da napravi izpovedbe za preračunavanje pristojbin društveno vodstvo (centrala) na Dunaju za celo društvo pri dunajski finančni oblasti.

Centralno vodstvo.

Clisnica uredništva.

Trst II, Prestranek, Pragersko. Radi pomanjkanja prostora prihodnjič.

10 zapovedi

za zdravje in 10 zapovedi za kmetovalca, vsake posebej tiskane, dobi vsak človek zastonj v lekarni Trnkoczy zraven rotovža v Ljubljani. V tej lekarni se tudi oddajo zdravila p. t. članom okr. bol. blagajne v Ljubljani, bol. zavodu c. kr. tob. tovarne in bolniške blagajne južne železnice.

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

— Napičina je odpravljena. —

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Pozor sodrugi!

Slovenski železničar, ki se zanima za socialno vprašanje sploh, za delavsko gibanje za politične in gospodarske boje našega časa, za mišljenje in stremljenje delavskega ljudstva, naj naroči

„Rdeči Prapor“

— ki izhaja —

== v Ljubljani dvakrat na teden ==
in velja za:

Celo leto 10 K 40 —
Pol leta 5 K 20 —
Četrto leta 2 K 60 vin.

Vsak zaveden železničar bi moral biti naročen na „Rdeči Prapor“.